సుగంధి కుంతల

● మంజుశ్రీ ● చిత్రాలు : నర్సిం

"ఈ ఊళ్ళో పెద్ద హొటలు ఏమిటోయ్" అని అడిగాడు శేఖరం రిక్షా అతణ్ణి. "ఉంటానికీ తింటానికీ సుగంధి విలాస్ బావుంటుందని చెప్పు కుంటారు బాబూ" అన్నాడతను. శేఖరం ఉలిక్కిపడ్డాడు. "నీవీ ఊరి వాడివేనా" అని అడిగాడు.

"కాదు బాబూ, దగ్గరలో ఉప్పలపాడు. అయిదేళ్ళ నుంచి రిక్షా లాగుతున్నాను."

"అయితే, ఆ హొటలు నీ కెట్లా తెలును?"

"తమలాంటి ఆసాములందరూ చెప్పుకుంటూ ఉంటే తెలిసింది. అదీకాక స్టేషను నుంచి చాలా మంది అక్కడికే తీసుకొనిపొమ్మంటూ ఉంటారు."

"సరే. నన్ను కూడా అక్కడికే తీసుకొనివెళ్ళు."

రిక్షాలో వెడుతుండగా ఆత్రంగా తనకు తెలిసిన ముఖం ఏదైనా కనిపిస్తుం దేమోనని చూశాడు శేఖరం. పదహారేళ్ళ కిందట తానీ ఊరు విడిచిపెట్టి పోయినాడు. స్టేషన్ నుంచి ఊళ్ళోకి వెళ్ళే రోడ్డుకు రెండు వక్కలా తన చిన్నప్పుడైతే ఖాళీ స్థలాలుండేవి. ఇప్పుడవి ఏవీ లేవు. దేవతా టాకీస్ మారి పోయింది. దానికెదురుగా ఉండే మునిసిపల్ పార్కు చాలా చిన్నదై పోయినట్లని పిస్తున్నది. తన చిన్నతనంలో ఎంతో విశాలంగా ఉండేది. పార్కు ముందు గేటు దగ్గర చక్రకేళీ అరటివండ్లు అమ్మే దానయ్య చాలా ముసలివాడై పోయినాడు. రిక్షాలోంచి చూస్తే అతడి పూర్వరూపం మనసులో మెదలింది శేఖరానికి.

సుగంధి విలాస్ చేరుకునేసరికి సాయంత్రం అయిదున్నరైంది. మనసంతా ఉద్వేగంతో ఉరకలు వేస్తున్నది. ఈసారైనా సుగంధిని తాను చూడగలడా? అందువల్ల తానాశించేది ఏమీ లేదు. చూసినా నన్ను గుర్తించావా అని అడిగితే చాలు. మరి పదేళ్ళు ఆ స్మృతిని పదిలపరచుకోగలడు. కిందటిసారి రాజుపేటలో ఎవరిని వాకబు చేసినా చెప్పలేకపోయారు.

రెండేళ్ళ కిందట ఒకసారి రాజుపేట వచ్చాడు శేఖరం, అక్క చనిపోయిందని తెలిసి. ఇహలోకంలో ఆ అక్క ఒక్కతే చిట్టచివరి బంధం. ఆ బంధం కాస్తా వదలిపోయింది. ఆ కబురు తెలిసిన మూడు నెలలకుకాని రాలేకపోయినాడు. నిజానికి అప్పుడు కూడా సుగంధిని ఓసారి చూడాలని పరితపించి పోయినాడు. తహతహలాడాడు.

రాజుపేట తన చిన్నప్పటి ఊరు కాదు. తననెరిగినవాళ్ళు ఎవరూ కనిపించలేదు. ఈ చివర నుంచి ఆ చివరదాకా ఊరంతా తిరిగినా తనను గుర్తుపట్టి మాట్లాడించిన వాళ్ళే లేకపోయారు. కొందరి గురించి తానే వాకబు చేస్తే, 'ఓహొ ఫలానివాడివా నువ్వు' అన్నారు. తన తరం, తనతో స్కూల్లో, కాలేజీలో చదువుకున్న తన స్నేహితులు ఆ ఊరి నుంచి చెల్లా చెదరై పోయినట్లుంది. వాళ్ళ కుటుంబాలు కూడా కనవడ లేదు. కొన్ని వీధి పేర్లే తాను మరచిపోయినాడు.

ఈసారి హైదరాబాదులో పనుండి వచ్చాడు. ఒక నెల రోజులు ఈ దేశంలో గడపవచ్చు. సుగంధిని చూడగలిగితే ఈసారి రాక సఫలమైనట్లే.

కౌంటర్ దగ్గర పదిహేనేళ్ళ కుర్రాడు కూచుని ఉన్నాడు. సుగంధి నీకేమవుతుంది - అని అడగాలనిపించింది. అలా అడగటం మర్యాద కాదేమో. హొటల్లో గది ఖాళీ ఉన్నా తనకు ఇవ్వనంటాడేమో!

ఎన్నాళ్ళయింది ఈ హొటలు ప్రారంభించి - అని అడిగాడు ఎంతో నిరాసక్తంగా శేఖరం. ఓ సంవత్సరం అవుతున్నది అన్నాడు కుర్రాడు. నమోదు పుస్తకం తెరిచి ముందుకు తోశాడు. వారం రోజులుండవచ్చు కదూ - అని అడిగాడు. నెలరోజులుండండి మాకేమి అన్నాడా కుర్రాడు. ఆ సమాధానం చెప్పే తీరు, కనుబొమలు ఎగరేయటం చాలా ముచ్చటనిపించింది శేఖరానికి. తక్కిన వివరాలు రేపు కనుక్కోవచ్చు. గదుల్లో అవీ ఇవీ అందించే పనివాళ్ళ నడిగినా తెలుస్తుంది - అయ్యరుగారి ఊరూ పేరూ, ఇల్లూ వాకిలీ, పిల్లలూ భార్యా వైనం.

సుగంధి విలాస్ చిన్న హొటలే. కింది భాగంలో హొటల్. పైన పది గదులున్నాయి. రాజుపేట పెద్ద పట్నం కాదు. ఒకమోస్తరు టవును. ఇరవై ఏళ్ళ కిందట ఎంతో ప్రశాంతంగా ఉండేది. అప్పట్లో ఊళ్ళో బస చేయడానికి హొటళ్ళుండేవి కావు.

కిందటిసారి వచ్చినప్పుడు బావ చెప్పాడు. నాగార్జునసాగరం వచ్చింతరువాత చుట్టువక్కల పల్లెటూళ్ళవాళ్ళు బాగా ధనవంతులైనారు. సాయంకాలం టవునుకు వస్తారు. వాళ్ళకు వినోదం, విలాసం కావాలి. పెద్ద బజార్లో ఇరవై 'వైన్' షాపులు వెలిశాయి. తన చిన్నతనంలో ఒక్కటీ ఉండేది కాదు. తానీ ఊళ్ళో బి.ఎ చదువుకున్న రోజుల్లో కూడా ఇన్ని సినిమా హాళ్ళు లేవు. మద్యం అమ్మే షాపు ఒక్కటీ ఉండేది కాదు.

తన సూటూ బూటూ చూసి 'బాయ్' గదిలో దుప్పట్లు సర్దుతూ, మంచినీళ్ళ ఫ్లాస్కు అమరుస్తూ "ఐసూ, సోడా, విస్కీ తెమ్మంటే తెస్తాను బాబూ, మంచి సరుకే దొరుకుతుంది" అని వినయం ఒలకబోస్తూనూ, ఆసక్తికరంగానూ, జిజ్ఞాస తోనూ చెప్పాడు. "అక్కరలేదు. దొరికితే మంచి ఇడ్లీ, కాఫీ పట్టుకురా" అని పురమాయించాడు శేఖరం. ఈ సన్నివేశం చాలా ఆశ్చర్యమనిపిస్తున్నది శేఖరానికి. ఈ ఊళ్ళో పది సంవత్సరాలు వారాలు చేసుకుని, ఆ ఇల్లాలు ఈ ఇల్లాలు దయాదాక్షిణ్యాలపై ఆధారపడి చదువుకున్నాడు తాను. ఒకరిద్దరి ఇళ్ళలోనైతే బావి నుంచి మంచినీళ్ళు కూడా తోడిపెట్టేవాడు. అటువంటిది ఇవాళ తాను కలవాడికిందే లెక్క. ఇక్కడి రాబడితో పోలిస్తే, ఇక్కడి రూపాయల్లో లెక్కకడితే నెలసరి తన జీతం లక్ష రూపాయలు. ఈ మాట వింటే తన బావకు గుండె ఆగిపోతుంది. తనకు వారాలిచ్చి ఆదరించిన ఆ తల్లులు ఇప్పుడు ఈ ఊళ్ళో ఎవరూ కనబడలేదుకాని, ఈ విషయం తెలిస్తే వాళ్ళు చాలా సంతోషపడవచ్చు. మూర్ఛపోనూవచ్చు.

అమెరికా వెళ్ళిన తర్వాత తిథులూ, వారాలూ మరచిపోయాడు తాను. తన బావ రోజూ స్నానం చేసిన తర్వాత ఆ రోజు తిథివారాలు మననం చేసుకునేవాడు. ఇవాళ పౌర్ణిమ కాబోలు. ఎటు చూసినా పండువెన్నెల. పిట్టగోడ నానుకొని వీధిలోకి చూశాడు. విద్యుద్దీపాలు వెన్నెల వెలుగులో వెలవెలబోతున్నాయి.

వెన్నెల లోకాన్నంతా సౌందర్యమయం చేస్తుంది. ఆనందమయం చేస్తుంది. వెన్నెల్లో ఇరుకు వీధిలోని మురికి కొంపకూడా భావనానేత్రానికి పాతకాలపు కోటలా కనవడుతుంది. మురికి కాలవకూడా తళతళ మెరిసిపోతుంది. ఇలాటి వెన్నెల రాత్రుల్లో శివాలయంలో ఒకరి వెనుక ఒకరు ఎన్ని సార్లు పరుగులు తీశారు తాము! సుగంధిని ఎన్నిసార్లు తన చిన్న చేతుల మధ్య బరికినా, రక్కినా, విదిలించినా, విసరికొట్టినా బంధించి ఏడిపించాడు తాను! రేపు ఒకసారి తప్పకుండా శివాలయానికి వెళ్ళి చూసిరావాలనుకున్నాడు శేఖరం. ఆలయంలో ప్రదక్షిణ మార్గంలో చిన్న పిళ్ళారి గుడి ఉంది. ఆ పక్కన మెట్లు దిగి కిందికి వెళ్ళితే నేలమాళిగలో ఒక చిన్న మండపం ఉండేది. దాంట్లో వెళ్ళి తాను దాక్కొనేవాడు. ఎంతో ప్రాథేయపడేది సుగంధి అందులోకి దిగవద్దని. పగటి పూట కూడా ఆ మెట్లు దిగటానికి భయపడిపోయేది. ఆ గుడి పక్కనే చిన్న పెంకుటింట్లో ఒక వాటాలో తన అక్కా బావలతో తానూ, రెండో వాటాలో సీతారామయ్యగారూ వాళ్ళూ ఉండేవారు. మెయిన్ రోడ్డు మీద సీతారామయ్య గారికి ఒక కాఫీహొటలుండేది. సుగంధి వాళ్ళకు ఒక్కతే పిల్ల. అంబుజమ్మ గారు తనను కూడా ప్రేమగా చూసేది. సీతారామయ్యగారు ప్రతిరోజూ రాత్రి తొమ్మిదింటికి ఇంటికి వస్తూ 'ఏదో' స్వీటు తీసుకొనివచ్చేవారు. కిరసనాయిల్ బుడ్డి దీపం ముందు చదువుతున్నట్లు నటిస్తూ కునికిపాట్లు పడుతున్న తన ముందు సుగంధి చడీ చప్పుడూ లేకుండా దేవతలా ప్రత్యక్షమయ్యేది. ఏ మైసూరుపాకు ముక్కో, లడ్డు ముక్కో తనకు అందించేది. ఉదయం, సాయంకాలం రెండు పూటలా తామిద్దరూ కలసే గుడికి వెళ్ళేవారు. ఇక కార్తిక మాసంలోనైతే నెల రోజులూ కోలాహలంగా పూజలూ, ఉత్సవాలూ, సభలూ, హరికథలూ, పురాణాలూ ఉండేవి. ఆలయ ఆవరణలోనే

> వెన్నెల రాత్రులైతే పాటి తన మనుమరాలికి కథలు చెప్పి, అభినయిస్తూ ఉండేది. తాను పుస్తకం ముందేసుకుని కూచున్నా ధ్యాసంతా అటే ఉండేది.

తాటాకు పందిళ్ళు వేసి 'అవతారాలని' దేవతల దివ్యమూర్తులు బంకమట్టివి చిన్న చిన్న కోవులుగా రంగు రంగుల్లో అద్ది విశాలమైన చెక్కపలకపై చిత్రించేవారు. శనాదివారాల్లో ఆ చిత్రకారుడికి ఆ నెలరోజుల్లో తానూ, సుగంధీ సాయం చేసేవాళ్ళు.

ఇక ఏడాదికోసారి సుగంధి వాళ్ళ అమ్మమ్మ వచ్చేది. ఆమె వచ్చిందంటే సుగంధికి ఎంత సంతోషమో! ఆ 'పాటీ' చాలా మంచిది. అక్కయ్యకి పనుల్లో ఎంతో సాయం చేసేది. 'ఇడ్లీ' ఎట్లా చెయ్యాలో, రకరకాల 'స్వీట్స్' ఏ విధంగా చెయ్యాలో దగ్గరుండి అక్కకు నేర్పేది. అక్క ఎప్పుడన్నా ఎవరింట్లోనైనా వంట చేయడానికి వెళుతుండేది. బావ సంపాదనతో ఇంటద్దె, తన చదువూ, తిండీ సాగేవి కావు. అందువల్ల తాను మూడు నాలుగు రోజులు వారాలు చేసుకొనేవాడు. ఎవరింట్లోనో తిని బడికి వెళ్ళేవాడు.

శేఖరానికి ఇరవై ఏళ్ళ పాతికేళ్ళ కిందటి సంగతులన్నీ స్పష్టంగా నిన్న మొన్న జరిగినట్లుగా జ్ఞాపకం వస్తున్నాయి. సుగంధి వాళ్ళ అమ్మమ్మ అలగమ్మ పాటి తనని ఓసారి బాగా కోప్పడి కొట్టినంత పని చేసింది. సుగంధికి మిడుతలంటే భయం. ఓసారి తన గుప్పిట్లో మిడుతని చిక్కించుకొని ఇలా రా నీకో మంచి రహస్యం చెవుతానని దగ్గరకు రాగానే, సుగంధి మెడ కింద ఆ మిడుతని వదిలేశాడు తాను. కెవ్వున కేకపెట్టి ఓ గెంతు గెంతింది సుగంధి. అప్పుడెందుకో వరండాలో ఉన్న అలగమ్మ పాటి అది చూసింది. ఇంకా దీపాలు ముట్టించలేదు. సంజవేళ. ఎక్కడి నుంచో ఓ బెత్తం లాంటిది తీసుకుని తనని వడ్డించటానికి వచ్చింది పాటి. బిక్కమొగం వేసుకుని పాటి వెనుకనే వచ్చింది సుగంధి. తనని నాలుగు కొట్టినా ఫరవాలేదుకాని, అక్కతో చెవుతుందేమోనని భయపడ్డాడు తాను. చెంపలు వేయవే అని బలవంతాన సుగంధి చేత తన చెంపల మీద కొట్టించింది పాటి. ఈసారి అట్లా మా అమ్మాయిని భయపెట్టావంటే లాగు విప్పదీయించి పిర్రల మీద కొడతాను అని హెచ్చరించింది. రోజూ ఒక మిడుత దొరికితే సుగంధిని ఏడిపించి, ఆ పిల్ల చేత చెంప దెబ్బలు తింటే ఎంత బావుండు ననిపించింది శేఖరానికి. తన కప్పుడు పన్నెండేళ్ళుంటాయేమో! సెకండు ఫారం చదువుతున్నాడు. సుగంధికి తొమ్మిదేళ్ళుంటాయేమో. సుగంధికి పుట్టింరోజు చేసేవాళ్ళు వాళ్ళ అమ్మా నాన్నా. ఎప్పుడైనా హొటలుకి తనతో తీసుకొని పోయేవాడు ఆ పిల్లని వాళ్ళ నాన్న. ఆ రోజున స్వీటుతో పాటు ఏ బూందీనో, కారప్పూసో కూడా తెచ్చేది తనకు సుగంధి.

అలగమ్మ పాటి మళ్ళీ ఊరికి వెళ్ళిపోతున్నదంటే సుగంధికి చాలా దిగులుగా ఉండేది. సుగంధి దిగులుపడటం చూసి తనకూ ఏమిటో వెలితిగా ఉండేది. అక్కడ తానున్న రోజుల్లో తప్పక సుగంధికి కొత్త బట్టలు కుట్టించేది వాళ్ళమ్మమ్మ. అవి వేసుకుని దర్జాగా, చలాకీగా తన ముందు తిరిగేది సుగంధి. తనకు కొంచెం ఉడుకుమోత్తనంగా ఉన్నా తాను చెప్పే కథలు వింటూ, తనతో ఆటల్లో తిరుగుతూ ఉండే సుగంధి పట్ల ఎంతో స్వతంత్రం చూపేవాడు తాను. ఏమిటే మగరాయడి లాగా వాడితో తిరగటం అని వాళ్ళమ్మా, అమ్మమ్మా కోప్పడినా, ఆ బెట్టు నిలుపుకో లేకపోయేది సుగంధి. వెధవా, చదువుకోకుండా ఆడంగిరేకుల ఆటలేమిటిరా నీకు అని తిట్టేది అక్క. బావ రోజూ పొద్దుపోయి ఇంటికి వచ్చేవాడు కాబట్టి, కోడిగుడ్డు దీవం వత్తి బాగా తగ్గించి 'పాటీ'తో కబుర్లు పెట్టుకొనేది అక్క. బావ ఏదో ఆయిల్ మిల్లులో పని చేసేవాడు. లెక్కలన్నీ రాయంది వాళ్ళు కదలనివ్వరనీ, చచ్చిపోతున్నాననీ ఇంటికి వచ్చిం తర్వాత విసుక్కోవటం సాగించేవాడు. ఎంత రాత్రి ఇంటికి వచ్చినా, బావి దగ్గర చేదతో నీళ్ళు తోడుకొని స్నానం చేస్తేకాని అన్నానికి లేచేవాడు కాదు.

వెన్నెల రాత్రులైతే పాటి తన మనుమరాలికి ఏవేవో కథలు చెప్పి అభినయిస్తూ ఉండేది. అరవం, తెలుగూ కలగాపులగంగా ఆవిడ కథలు చెప్పేది. తాను పుస్తకం ముందేసుకుని కూచున్నా ధ్యాసంతా అటే ఉండేది. రెండు గదుల వాటా ఒక్కొక్కటికీ ఉమ్మడి వరండా బారుగా ఉండేది. వెన్నెల వస్తే ఆ వరండా అంతా చందమామ దేనికోసమో వెతుక్కుంటున్నట్లుండేది. అప్పుడప్పుడు చేతులూ కాళ్ళూ ఇలా ఇలా ఉంచాలని ఏవో డ్యాన్సు భంగిమలు నేర్పించేది వాళ్ళ అమ్మమ్మ. 'ఆడువోమే వళ్ళు పాడువోమే, ఆనంద సుదందిరం...' అని పాట పాడి ఇలా ఇలా చేతులు తిప్పమనేది. దొంగచూపులు చూస్తూ ఏదో పని ఉన్నట్లు వరండాలోకి వస్తూ ఉండేవాడు శేఖరం. సుగంధి సిగ్గుపడి నవ్వి అభినయం ఆపేసేది.

ఒక్కొక్క దృశ్యం తన కళ్ళ ముందు అప్పుడే జరుగుతున్నట్లు ఉద్వేగం కలుగుతున్నది శేఖరానికి. "సార్, పది తర్వాత భోజనం దొరకదు ఈ ఊళ్ళో. పక్కనే కోమల విలాస్ నుంచి భోజనం తెమ్మంటే తెస్తాన్ సార్. అక్కడ భోజనం బాగా ఉంటుంది" అంటూ వచ్చాడు కుర్రాడు.

సినిమా హాలు దగ్గర నాయర్ టీ కొట్టుకి వెళ్ళి మంచి టీ తాగి రావాలని పించింది శేఖరానికి. అక్కడ మంచి అరటిపండ్లు దొరుకుతాయి. అప్పుడే తొమ్మిది గంటలు కావస్తోంది. తను చదువుకునే రోజుల్లో అయితే మొదటి ఆట సినిమా వదిలిపెట్టే టైము అది. "భోజనం అక్కరలేదులే. అట్లా పార్కుదాకా వెళ్ళి పండ్లేమైనా కొనుక్కొని వస్తాను" అని చెప్పాడు శేఖరం.

"నేను తెచ్చిపెట్టేదా సార్" అని అడిగాడు హోటల్ కుర్రాడు.

"కాదులే, ఈ ఊరు ఎంత మారిపోయిందో చూడాలని ఉంది. సినిమా హాలు పక్కనే ఉండే నాయర్ టీ బంకు ఉందా ఇంకా" అని అడిగాడు శేఖరం.

"నాయరెప్పుడో సచ్చిపోయిండు కదా సార్. అయిదేళ్ళవుతున్నది" అన్నాడు హోటలు కుర్రాడు.

"అలానా, పాపం. అలా చెరువుకట్ట వీధి దాకా వెళ్ళొస్తాను. అవునుగానీ, మీ అయ్యరుగారి ఇల్లెక్కడోయ్?"

"కిందటి సంవత్సరమే కాదుటండీ ప్రకాష్ నగర్‌లో పెద్ద డాబా కట్టినారు. అప్పటిదాకా రాములోరి గుడికాడ పెంకుటింట్లోనే ఉండేవాళ్ళు. అయ్యగారికి బాగా కలిసొచ్చినాది. నిమ్మతోటకాడ సినిమా హాలులో బాగం కూడా తీసుకున్నారు నిరుటేడు. రోజూ సాయంతరం సినిమా హాలు కాడికే వెల్తుంటారు. చిన్నయ్య కాస్త ఎక్కి వచ్చిం తర్వాత హోటల్ బిజినెస్సు ఆయనే చూసుకుంటున్నారు."

"అమ్మగారెప్పుడైనా హోటల్‌కి వస్తూంటుందా" అని అడిగాడు శేఖరం. హోటల్ కుర్రాడు పకపక నవ్వాడు. "ఆమెకేం కర్మండీ! కొత్త సినిమా రావడమే ఆలస్యం రిచ్చాలో అయ్యరుగారితో సినిమాకెల్తారు. అయ్యరుగారికి కారు ఖరీదు చేదామని ఉంది. మంచి బేరం తగలక ఆలోచన సేస్తా ఉండారు."

శేఖరం మనసు హాయి హాయి అని తేలిపోయింది. ఎంతో ఆనందం కలిగింది. "అయితే, ప్రకాశ్ నగర్‌లో ఎక్కడయ్యా అయ్యరుగారిల్లు? నేనీ ఊరివాణ్ణేలే. చాలా రోజుల కిందట ఉద్యోగం కోసం ఢిల్లీ వెళ్ళిపోయాను. ప్రకాశ్ నగర్‌లో మా బంధువులు కూడా ఉన్నారు."

"ఎవర్నడిగినా చెపుతారు సుగంది విలాస్ అయ్యరుగారి ఇల్లెక్కడాండీ అని అడిగితే. రైలు గేటు నుంచి దిగూకు పోగానే మర్రిచెట్టు దాటి చక్కంగా పోవాలి. బమ్మాండమైన డాబా రహదారిలోనే ఉంది."

శేఖరం మనసు తేలికపడింది. "ఇప్పుడే ఓ అరగంటలో వచ్చేస్తాను" అని హోటల్ మెట్లు దిగి స్టేషన్ రోడ్డు మీదికి వచ్చాడు. రోడ్డంతా జనసంచారం లేక ఖాళీగా ఉంది. ఎడం వైపున తాలూకా కచేరి ఆఫీసులున్న విశాలమైన ఆవరణలో చింతచెట్ల మీద వెన్నెల తళతళలాడి పోతున్నది దేవతా టాకీసులో రెండో ఆట సినిమా అప్పుడే మొదలైనట్లుంది. వేరుసెనక్కాయలమ్మేవాళ్ళూ ముంతకిందివప్పు అమ్మేవాళ్ళూ విశ్రాంతిగా ఉన్నారు. నిశ్శబ్దంగా ఉన్నాయి పండ్లకొట్లూ, కిల్లీ కొట్లూ. సోడాబండి రామయ్య చాలా ముసలివాడైపోయినాడు. అయినా, అతడు సోడాబండి ఇంకా నడపటం చాలా ఆశ్చర్యమనిపించింది శేఖరానికి.

ఇంకా పాతకాలపు వాసనలు పోలేదు పాతకాలపు ఆ సినిమా హాలుకు. ఇంకా రేకుల హాలే అది. సినిమాలో పాత్రల ఆటపాటలు అస్పష్టంగా బయటకు వినపడుతుంటాయి. చిన్నతనంలోనైతే ఆ బొమ్మలు కనపడతాయేమోనని ఆత్రంగా కాళ్ళు నిక్కించి, చెవులు రిక్కించి అక్కడ అప్పుడప్పుడు నిలబడుతూ ఉండేవాడు తాను.

కాసిని అరటిపండ్లు కొనుక్కొని మళ్ళీ హోటలుకు వచ్చేశాడు శేఖరం.

> **శేఖరానికి ఇరవై ఏళ్ళ పాతికేళ్ళ కిందటి సంగతులన్నీ స్పష్టంగా నిన్న మొన్న జరిగినట్లుగా జ్ఞాపకం వస్తున్నాయి.**

మెట్లెక్కుతూ కౌంటర్ దగ్గర చూశాడు. ఇంకా ఆ పిల్లాడే కూచుని ఉన్నాడు. హోటలంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. పనివాళ్ళు కూడా పడుకోవడానికి వెళ్ళుతున్నారు, పక్కబట్టలూ, చాపలూ సర్దుకుంటూ. ఆ పిల్లాడి పేరు కనుక్కోవాలనిపించింది శేఖరానికి. అడిగితే బాగుండదేమో. ఏదైనా నెపం పెట్టుకుని అడగాలి. మెట్లు దిగి ఆ పిల్లాడి దగ్గరకు నడిచాడు శేఖరం. "ఏమండీ, మధ్యలో మంచినీళ్ళు కావల్సివస్తే మీ 'బాయిస్' ఎవరైనా వస్తారా? బెల్లు ఉందా రూముకు?" అని అడిగాడు.

"ఉంది. నాకు వినపడుతుంది. ఏమిటో కనుక్కోమని నేను పంపిస్తాను" అని చెప్పాడా కుర్రాడు.

"మీరిక్కడ ఎంతదాకా ఉంటారు?"

"పన్నెండుదాకా."

అంత చిన్నతనంలో అంతగా కష్టపడటం ఆశ్చర్య మనిపించింది శేఖరానికి. వ్యాపారం అంటే అదే కాబోలు. ఇంత చిన్నప్పుడే ఈ అబ్బాయికి ఎంత నిష్ఠ, ఎంత తాపత్రయం అనిపించింది శేఖరానికి. "మీ పేరేమిటో తెలుసుకోవచ్చా?" "ఎందుకు తెలుసుకోకూడదు?" అని చురుకుగా నవ్వి, "కణ్ణనొ అంటారండీ" అన్నాడా అబ్బాయి.

"ఇక్కడ మంచి సినిమాలేమైనా ఆడుతున్నాయా? హాలు మంచిదేదైనా ఉందా? నేనీ ఊరివాణ్ణేలెండి. పదిహేనేళ్ళ కింద ఈ ఊరు విడిచిపెట్టి పోయాను. దేవతా టాకీస్ నాకు తెల్సు. ఆ కంపు భరించలేం. మంచి సినిమా ఏదైనా ఆడుతుంటే చెప్పండి. రేపు ఫస్ట్ షోకి వెళతాను."

కణ్ణన్ బుగ్గలు పొంగాయి. "రేపు అలంకార్‌లో కొత్త సినిమా వస్తోందండీ. మీకు టికెట్ కావాలంటే నేను తెప్పించి పెడతాను. నేను రేపు వెళతాను. మా అప్ప హోటలులో కూచుంటామన్నారు. అయినా, పది గంటలకల్లా వచ్చేస్తాగా. చెప్పండి మీకు టికెట్ కావాలంటే."

"ఆ సినిమా హాలు వాళ్ళు మీకు తెలుసా?"

"అదంతా మీకెందుకు? మంచి సినిమా అంటున్నారందరూ. మా అమ్మా, అప్పా వెళతామంటే రేపుకాదు ఎల్లుండి మీరు వెళ్ళండి అని నేనే ఒప్పించాను. మొదటి రోజు మొదటి ఆట చూడటమంటే మా అమ్మకూ, నాకూ బలే సరదా. మీరు వస్తామంటే నాతో రావచ్చు రేపు" అని చెప్పాడు కణ్ణన్.

"రేపు పొద్దున చెపుతానులే. మా బంధువుల ఇంటికి వెళ్ళిరావల్సి ఉంది. ఆ ప్రోగ్రాం గనక సాయంకాలానికైతే రేపు రాలేను. అయినా, ఇక్కడ నేను వారం రోజులుంటాను కదా" అని ఆ పిల్లాడి చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకొని ఊపి తన గదిలోకి వచ్చాడు శేఖరం.

రెండు అరటిపండ్లు తిని నిద్రపోదామని పక్క మీద జేరబడ్డాడు. అయితే, నిద్ర ఎంతకూ దరికి రాలేదు. కణ్ణన్ చాలా ముద్దొస్తున్నాడు. ఆ కళ్ళూ ముక్కూ అచ్చం తల్లి పోలికే. అయ్యరుగారెలా ఉంటారో. రేపు పొద్దున్నే చూడొచ్చుగా!

ఎంతకీ నిద్ర పట్టదు. అలగమ్మ పాటి లేత ఎరుపు రంగు పంచె చీరలాగా కట్టుకొని, దాన్నే నెత్తిన ముసుగు వేసుకొనేది. చచ్చి ఎన్నాళ్ళైందో కళ్ళ ముందు స్పష్టంగా కదలాడుతున్నది. ఆమె ఆ రోజున అట్లా చచ్చిపోకపోయినట్లయితే కథ ఎలా ఉండేదో!

తాను డిగ్రీ రెండో సంవత్సరం చదువుతుండగానే టెలిగ్రాఫ్ డిపార్ట్‌మెంటులో ఉద్యోగం వచ్చింది. సుగంధి తనతో ఇల్లు విడిచి వెళ్ళటానికి సిద్ధపడింది. వారం రోజులు ఎంతో బాధపడింది. దిగులు పడింది. తానెంతో ధైర్యం చెప్పాడు. తానిక ఇంట్లోనే ఉంటే ప్రమాదం ముంచుకొని వచ్చేట్లుంది. అక్కాబావలు తనకు పెళ్ళి సంబంధాలు చూస్తున్నారు. కట్నం పేరుతో వీలైనంత రాబడదామని ఒకటే ఇదైపోతున్నారు. తనకి ఉద్యోగం కూడా వచ్చింది కదా. బేరాలు అంతకంతకీ ఎక్కువవుతున్నాయేకాని తగ్గటం లేదు.

సుగంధిని బతిమాలాడు, బామాలాడు. "నీవు నాతో రాకపోతే బతికినంత కాలం నాకిక పెళ్ళే వద్దు. నీవు నా దేవతవి. నేనూ నీ భక్తుణ్ణి. రుజువు కావాలంటే నీ కాళ్ళకి దణ్ణం పెడతాను" అని మురిపించాడు. ఎన్నెన్ని ఒట్లో, ప్రమాణాలో, ఎన్నిసార్లు గొంతు బొంగురుపోవడాలో, కళ్ళు చెమ్మగిల్లటాలో ఇద్దరికీ - అయితే, రాత్రి పది గంటలకు మానామదురై నుంచి టెలిగ్రాం- అలగమ్మ ఇహలోకం విడిచింది అని. అంబుజమ్మగారి శోకాలు. తన గుండె పగిలిపోయింది.

రాత్రికి రాత్రి బయలుదేరి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. సుగంధితో తనకు చివరిసారి మాట్లాడటానికి కూడా అవకాశం లేకపోయింది. అక్కడే పెళ్ళి కూడా జరిపి, నెల రోజుల తర్వాత అల్లుణ్ణి ఇల్లటం తెచ్చుకుని రాజుపేట వచ్చేశారు. సుగంధి పెళ్ళి సంగతి సీతారామయ్యగారు బావకి ఉత్తరం రాసినప్పుడే తనకి జీవితం మీద విరక్తి కలిగింది. ఎందుకు? ఎందుకు? ఎందుకిలా అయింది? తాము ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోయిన తర్వాత ఆ టెలిగ్రాం వచ్చి ఉంటే ఏమై ఉండేది! సుగంధి తమని విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోయిందని తెలిస్తే వాళ్ళ ప్రాణాలేమై ఉండేవో! అలగమ్మ పాటీకి సుగంధి పైనే పంచప్రాణాలు. సుగంధిని రక్షించటానికే చచ్చిపోయిందేమో!

అమ్మా నాన్నలకి సుగంధి ఒక్కతే కూతురు కదా! ఆ బిడ్డ పుట్టటానికి ఎన్ని మొక్కుల్లో, ఎన్ని తీర్థయాత్రలో చెపుతుండేది అలగమ్మ పాటి. అక్కకి పెళ్ళైన పదేళ్ళ వరకు పిల్లలు పుట్టలేదు. ఆ సందర్భంగా ఎన్నెన్నో నలహాలు చెపుతుండేది ఆమె. తర్వాత అక్కకి పురుడు వచ్చినప్పుడు అలగమ్మగారు రాజుపేటలోనే ఉండటంతో ఆ కుటుంబాన్ని ఎంతో ఆదుకున్నది. బావకీ తనకీ ఆ పది రోజులు అలగమ్మగారే వండి పెట్టింది.

సుగంధి పసితనం గూర్చి చెపుతుండేది అలగమ్మ పాటి. "ఈ పేరెందుకు పెట్టామో తెలుసా? నువ్వెప్పుడైనా అటువేపు రా. నేను తీసుకొనివెళ్ళి చూపిస్తాను. తాయిమాన్‌వర్ - తానే తల్లి అయి పురుడు పోసిన దేవుడు. ఒక భక్తురాలుండేది. ఆమె కడుపుతో ఉంది. నొప్పులొస్తున్నాయి. కిందటి రోజే చేరాల్సిన తల్లి ఇంకా రాలేదు. అప్పుడేం జరిగిందో తెలుసా? ఆ మాతృభూతేశ్వరుడే తల్లి అయి వచ్చి పురుడుబోసి పోయినాడు. ఇది ఎలా తెలిసింది. పురుడొచ్చిన మర్నాడు తల్లి వచ్చి 'అమ్మా ఏరు పొంగి రాలేకపోయినాను. నా ప్రాణాలన్నీ కొట్టుకులాడిపోయినాయి, ఏ క్షణాన పురుడొస్తుందోనని.' 'అదేమిటే అలా అంటావు? నిన్న నీవే కదా నా దగ్గరున్నది' అన్నది శివభక్తురాలు. అప్పుడు తల్లీకూతుళ్ళిద్దరూ స్వామి దయకు కరిగిపోయినారు. అదుగో ఆ మాతృభూతేశ్వరుడి ఇల్లాలే సుగంధి కుంతలాంబ. దయగల తల్లి. తిరుచినాపల్లి కొండపైన ఆమె నిలయం. సుగంధి కుంతల అంటే శివగామి. మా అమ్మాయికి పేరు పెట్టాం" అని వర్ణించి చెపుతుండేది అలగమ్మ. ఆమెకెన్నో పాటలు వచ్చు. ఎప్పుడూ ఏదో పాట పాడుతూనే ఉండేది.

ఆ తర్వాత సుగంధి కుంతలను గూర్చి తెలుగు పుస్తకంలో ఒక కథ చదివాడు. క్లాసులో లెక్చరర్‌గారు రాగాలు తీస్తూ ఆ కథ చెప్పేవారు. ఓసారి దక్షిణ దేశంలో మనిషి మనిషిని పీక్కొని తినే కరవొచ్చింది. శివాలయానికి తాళం పెట్టి తిరునల్లూరులో ఒక పూజారి, "మహాప్రభూ! నేను వెళతాను. మళ్ళీ బతికుంటే వస్తాను" అని మహాదేవుడికి విన్నవించుకున్నాడు. శివుడు నవ్వి "భలేవాడివయ్యా, ఒక పద్యం ఇస్తాను. రాజుగారి దగ్గరకు వెళ్ళి ఆ పద్యం చదువు. నీ కవిత్వానికి మెచ్చి ఆయనేదో బహుమానం ఇస్తాడు. బతకవచ్చు" అని చెప్పాడు. ఆ పద్యం తీసుకుని రాజుగారి కొలువుకి వెళ్ళాడు పూజారి. అక్కడో తిక్క కవి ఉన్నాడు. అతడి పేరు నక్కీరుడు. శివార్చకుడు వచ్చి పద్యం చెప్పగానే నక్కీర కవి ఆక్షేపించాడు. "ఏమయ్యా, నీవు నీ పద్యంలో ఒక అతిలోక సుందరిని వర్ణించావు. బాగానే ఉంది కానీ, ఆవిడ సహజంగానే సుగంధ కుంతల అన్నావు. ఈ విడ్డూరం ఎక్కడైనా ఉందా? సహజంగా ఏ స్త్రీ కేశపాశమూ సువాసనాభరితంగా ఉండదు. ఇంతమాత్రం తెలీని నీవు ఏం కవివి?" అని నవ్వాడు. శివార్చకుడి ముఖం చిన్నబోయింది. కొలువులోని వాళ్ళంతా పకపక నవ్వారు. ఆత్మహత్య చేసుకోవాలన్నంత ఉక్రోషం కలిగింది ఆ శివపూజా పరుడికి. "చాల్లే నీ నిర్వాకం" అని ఆ పద్యం తీసుకెళ్ళి, నీవే ఉంచుకో అని ముఖాన కొట్టినంత దురుసుగా నల్లూరిలో శివుడికే ఇచ్చేశాడు అర్చకుడు. "ఏమిటేమిటి? ఈ పద్యంలో తప్పు పట్టాడా? వాడి కడుపు మాడ. నేనూ వస్తాను పద. ఏమిటో తప్పు. వాడి చమడాలు ఎక్కదీస్తాను. పోదాం పద" అని అర్చకుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని రాజసభకు వచ్చాడు పశుపతి. "ఏమిటయ్యా ఇందులో తప్పు?" అని నక్కీరుణ్ణి నిలదీశాడు. "ఎంత సొగసైన తలకట్టయినా సహజంగా సుగంధ బంధురంగా ఉంటుందా? ఏదో దోహదం చెయ్యకుండా అలా ఉంటానికి వీల్లేదు. అది కవి సమయం కాదు" అన్నాడు నక్కీరుడు. "ఓరి వాజమ్మా! పార్వతి వేనలి ఎప్పుడూ గుమగుమలాడుతుందిరా" అన్నాడు కవి వేషధారి శివుడు. "శైలబాల కేశపాశం సంగతి నాకెందుకు, నీకెందుకు మధ్య" అన్నాడు నక్కీర కవి ధూర్తుడు. అప్పుడు ధూర్జటి సూచనగా తన మూడో కన్ను చూపించాడు. అంతటితోనైనా బుద్ధి తెచ్చుకోక ఆ నక్కీర పిచ్చి కవి బడాయిగా, "మూడు కళ్ళు కాదయ్యా, ముప్పై కళ్ళు చూపినా తప్పు తప్పే" అన్నాడు. "సరే, అదే నీ మంకుతనం, అనుభవించు" అని శివుడు వెళ్ళిపోయినాడు తన పూజారి చేయి పట్టుకుని.

ఈ కథ చెప్పి సుగంధి తలను ఎన్నిసార్లు ముద్దు పెట్టుకున్నాడో తాను. "నీవు నిజంగా హైమవతివే" అనేవాడు. "అమ్మో, అలా అనకూడదు. అమ్మవారికి కోపం వస్తుంది" అని కలకల నవ్వేది సుగంధి.

రాత్రి అంతా కలల ఆలాపనగా నిద్ర పట్టీ పట్టకుండా గడిపేశాడు శేఖరం.

పొద్దున ఆలస్యంగా లేచాడు. అప్పటికే రెండుసార్లు హొటల్ బాయ్ వచ్చి లేపాడు. 'టిఫినూ, కాఫీ తెప్పించుకునే కంటే కిందికే వెళితే అయ్యరుగారిని చూడవచ్చును కదా' అని కుతూహలంగా కిందికి దిగాడు. అయ్యరుగారు వచ్చని పసిమి. ముఖం మీద కుంకుమ బొట్టు మెరిసిపోతున్నది. ఒక బుగ్గన ఉబ్బెత్తుగా తాంబూలం. మెడలో రుద్రాక్షమాల. అన్నిటికన్నా నవ్వు తెప్పించేట్లు నడినెత్తి నుంచి గుబురు వెంట్రుకలు చుట్ట చుట్టి వెనక్కు వేలాడే ముడి. తల మీద ముందు సగభాగం డిప్ప కొట్టించేశారు. తళతళలాడుతున్న నున్నటి సగం తల.

"మీరేనా రాత్రి ఆరో రూములో దిగిందీ?" అని పలకరించాడు అయ్యరుగారు. "సాయంత్రం సినిమాకు పోదురా? టికెట్ తెప్పిస్తును."

"కణ్ణన్ చెప్పాడా?"

"ఆమా! నేను ఇవాళ సినిమా హాలుకు పోను. రేపు పోతాను."

"కణ్ణన్ ఇవాళ వెళతానన్నాడు. వాళ్ళమ్మగారు కూడా వెళతారని చెప్పాడు."

"అబ్బే. ఆమె ఇవాళ పోదు. మీరు కణ్ణన్‌తో పోవచ్చును. వాడు సాయంత్రం ఇక్కడి నుంచే పోతాడు" అని చెప్పారు అయ్యరుగారు.

"సరే చూదాం. నేను సాయంత్రం మా బంధువులింటికి వెళ్ళాలనుకుంటున్నాను. అక్కడికి వెళ్ళకపోతే సినిమా ప్రోగ్రాం పెట్టుకుంటాను. ఆరింటికి మీకు చెపుతాను లెండి. ఆరింటికల్లా మీరిక్కడికి వచ్చేస్తారు కదా!"

"ఓ - వస్తాను. కణ్ణన్ సినిమా హాలు నుంచి ఇటే వస్తాడు. అప్పటిదాకా నేను ఇక్కడే ఉంటాను." శేఖరం టిఫిన్ చేసి కాఫీ తీసుకుని తన గదిలోకి వెళ్ళి పోయినాడు. 'ఇవాళ అదృష్టం కలిసొచ్చి సుగంధిని చూడటం జరిగితే తానెంతో అదృష్టవంతుడే' అనుకున్నాడు. ఆ పగలంతా అతడికెక్కడికీ పోవాలనిపించలేదు.

'తాలూకాఫీసుకు కుడివైపున సందులో మునిసిపల్ లైబ్రరీ ఉందికానీ, ఉదయం పదకొండు కాగానే మూసివేస్తారు. ఇక తాను ఎక్కడికీ వెళ్ళేది లేదు. ఎవరూ గుర్తు పట్టి పలకరించరు. అప్పుడే ఈ ప్రాంతంలో బాగా ఎండలు కూడా ముదిరినట్లున్నాయి. రాత్రి ఎలాగూ నిద్ర పట్టలేదు. మధ్యాహ్నం ఆ కోమల విలాస్‌కి వెళ్ళి భోజనం చేసి హాయిగా ఓ కునుకు తీస్తే సరి,' అనుకున్నాడు శేఖరం. ఈ ఊళ్ళో ఇక తాను చూడాల్సిందల్లా చెరువు కట్ట పక్క శివాలయాన్నే. అంతకు తప్ప ఈ ఊళ్ళో ఎక్కడికని వెళ్ళగలడు?

సాయంకాలం అయిదుకల్లా శుభ్రంగా తాజాగా తయారైనాడు స్నానం కూడా కానిచ్చి. మనసు ఒకవైపున చాలా ఉద్వేగభరితంగా ఉంది. సుగంధి తనను గుర్తుపట్టకపోవచ్చు. అయితే ఏం? తానే పరిచయం చెప్పుకుంటాడు.

రిక్షాలో వెళ్ళుతుంటే ఆ రిక్షా కంటే తానే ముందుగా పరిగెత్తుతున్నట్లనిపించింది. రైలు గేటు దాటి దిగువకు, రిక్షా పల్లంలోకి జారగానే ఆత్రత ఎక్కువైంది. మర్రిచెట్టు దాటగానే రిక్షా దిగి అతణ్ణి పంపించేశాడు. చాలా ఎత్తయిన పునాది మట్టం మీద నవనాగరికంగా డాబా ఇల్లు కనపడుతున్నది. సులభంగానే పోల్చుకున్నాడు.

వరండాలో ఎవరో పనివాడు కాబోలు హోటలుకు పట్టుకొని వెళ్ళిపోయిన సరంజామా ఏదో సిద్ధం చేసుకుంటున్నాడు. "అయ్యరుగారున్నారా?" అని అడిగాడు శేఖరం. "లేరు. హోటలుకాడికెళ్ళిపోయినారు" అని చెప్పాడతడు.

"అమ్మగారున్నారా? ఉంటే లోపలికెళ్ళి మీ బంధువులొచ్చారని చెప్పు."

సుగంధి వాకిలి తెర తొలగించుకుని చూసింది.

నిబ్బరంగా శేఖరం మెట్లెక్కి గుమ్మందాకా చేరుకున్నాడు.

"ఎవరు? ఎవరి కోసం?" అని అడుగుతోంది సుగంధి.

"నన్ను గుర్తుపట్టలేదా సుగంధీ? నేను శేఖరాన్ని. మా అక్కయ్య భ్రమరాంబ."

"ఓ! శేఖరం, నువ్వా, ఎప్పుడొచ్చావు? ఎక్కడ దిగావు? నీ పెట్టీ బేడా ఏవీ? నేరుగా ఇక్కడకే రావల్సింది."

హమ్మయ్య అని నిట్టూర్చాడు శేఖరం.

"నేనొక పావుగంట ఉండి పోతాను. నీకు ఇష్టమేనా?"

"అదేమిటి శేఖరం. నువ్విక్కడే ఉండిపో. మావారొచ్చిన తర్వాత భోంచేసి వెళుదువుగాని అంతగా వెళ్ళక తప్పకపోతే."

సుగంధికి బాగా ఒళ్ళొచ్చి సేవళం తేలింది. హాల్లో ఉయ్యాల బల్లపైన జాజిపూలు కుప్పగా పోసి ఉన్నాయి. వేలెడంత మాల తయారైంది. ఆ పువ్వులు, పమిట చెరగులో కట్టిన మాలతో సహా తీసుకుని, అలా ఉయ్యాల బల్ల మీద కూచో అని కళ్ళతోనే చెప్పింది. చప్పున లోపలికి వెళ్ళి మంచినీళ్ళు తెచ్చి ఇచ్చింది. "ఇప్పుడెక్కడుంటున్నావు? అసలీ దేశంలోనే ఉన్నావా? ఏం ఉద్యోగం? పిల్లలెంతమంది?" అని ఆప్యాయంగా అడిగింది.

> సుగంధిని బతిమాలాడు, బామాలాడు. "నీవు నాతో రాకపోతే బతికినంత కాలం నాకిక పెళ్ళే వద్దు" అన్నాడు.

దగ్గరగా చూశాడు శేఖరం. ఆమె నడుం దగ్గర ముడుతలు వింత అందాన్నిస్తున్నాయి. జుట్టు కొస్త కొస్త తెల్లబడుతున్నది. చిన్నప్పుడు లేని ముక్కు పుడక. చెవులకు రవ్వల దుద్దులు.

"నీకెంత మంది పిల్లలు సుగంధీ?" అని అడిగాడు శేఖరం.

"ఒకమ్మాయి, ఒకబ్బాయి. అమ్మాయి చిన్నది. దాని పేరు కాంతిమతి. నా కొడుకు పేరు కణ్ణన్. వాళ్ళ నాన్నకి ఈ పేర్లు చాలా ఇష్టంట. అందుకని ఆయన సెలక్షనే. నీవు చాలా మారిపోయినావు సుమా. బాగా ఒడ్డూ పొడుగూ ఎక్కావు. బుగ్గ మీద ఆ గాటు పడిన మచ్చను పట్టి పోల్చుకోగలిగాను. లేకపోతే నువు చెప్పినా నమ్మలేకపోయి ఉందును. ఇంతకూ నీ సంగతి చెప్పవేం! ఇన్నేళ్ళ తర్వాత ఈ ఊరు రాక రాక వచ్చావు కదా. మీ ఆవిడనూ, పిల్లలనూ కూడా తీసుకొనివస్తే సరిపోయేది కదా?"

తమ మధ్య ఏదో పెద్ద అగాధం ఉన్నట్లు ఈ పొడి పొడి మాటలు ధ్వనించాయి. అసహనం, విసుగూ అనిపించిందతడికి.

"నేను పెళ్ళి చేసుకోలేదు. మద్రాసులో ఉద్యోగం చేస్తూనే పైచదువులు చదివి అమెరికా వెళ్ళిపోయాను. రెండేళ్ళ కిందట అక్క పోయినప్పుడు వచ్చానుకానీ, నీ సంగతి ఎవరూ చెప్పలేదు. మా బావ సడగలేదు నేను, ఆయన ఏడుపులో ఆయనున్నాడు కదా అని! నేను నిన్ను చూదామనే ఈసారి ఈ ఊరొచ్చాను. నిన్ను చూడగలిగాను. చాలు. ఇలా మాట్లాడటం నీకు ఇష్టం అనిపించకపోవచ్చు. కష్టం కూడా కలిగించవచ్చునేమో. అయినా, నేను ఎల్లుండి వెళ్ళిపోతున్నాను. రేపు సాయంకాలం శివాలయానికి వెళ్ళటమే నాకీ ఊళ్ళో ఇంకా మిగిలి ఉన్న పని. నేను మీ హోటల్లోనే దిగాను. మీ ఇల్లు కనుక్కున్నాను."

సుగంధి ముఖం చిన్నబోవటం శేఖరానికెంతమాత్రమూ ఇష్టం లేదు.

"ఈ కాసేపు చిన్నప్పటి చిలిపి పనులు గుర్తు చేసుకుందాం. మరిక ఎప్పుడొస్తానో, అసలు రానే రానో. నువు కోపం తెచ్చుకోనంటే ఒకటి అడుగుతాను. నాతో ఇప్పుడు వచ్చేయమనటం లేదులే. హాస్యానికి కూడా అనను. అంత బుద్ధిహీనుణ్ణి కాను."

ఇంతలో 'అమ్మా' అంటూ కాంతిమతి వచ్చింది. ఎనిమిదీ, లేకపోతే తొమ్మిదేళ్ళుంటాయేమో! అపరిచిత వ్యక్తిని చూసి గుమ్మంలోనే ఆగిపోయింది. కళ్ళు విప్పార్చుకుని, బుగ్గ లోపల నాలుకతో తడుతూ 'ఎవరమ్మా' అంటున్నట్లు చూసింది.

"దా అమ్మా దా! మామకి నమస్కారం చెయ్యి" అని గారాబం చేసింది సుగంధి. ఆ పిల్ల నవ్వుమొగంతో తల్లిని వాటేసుకుని, ఆమె కడుపులో ముఖం దాచుకుంది.

"అచ్చం నీ పోలికే. చిన్నప్పుడు నువ్వు అంతా ఇలానే ఉండేదానివి. మీ అమ్మాయికి కూడా మిడుత అంటే భయమేనా! ఇప్పుడో మిడుత దొరికితే బావుణ్ణు, నీ చేత చెంప దెబ్బలు తినటానికి."

గోముగా నవ్వింది సుగంధి. "ఇంకా అవన్నీ నీకు జ్ఞాపకం ఉన్నాయే." వేళ్ళ మీద లెక్క వేసుకుంటూ, "పాతికేళ్ళు గడిచాయి" అంది.

"ఆడవాళ్ళు దేన్నైనా మరచిపోగలరు. అది వాళ్ళకు దేవుడిచ్చిన వరం."

"నీకు సంసార జంజాటం లేదు కాబట్టి, ఎన్నైనా మాట్లాడవచ్చు. అది సరేకానీ శేఖరం, నువు మంచి పిల్లను చూసి పెళ్ళి చేసుకో. లేదా నేనే చూస్తాను. గృహప్రవేశం మా ఇంట్లోనే. అయ్యరుగారు నా మాట వింటారు. ఆయన చాలా మంచివారు."

"కుట్టీ - అన్నం తిందువుగాని, ముఖం, కాళ్ళూ కడుక్కుని రా అమ్మా" అని ముద్దుగా ఆ పిల్లను పెరట్లోకి తీసుకొని వెళ్ళింది సుగంధి. మళ్ళీ హాల్లోకి రాగానే — "ఇదుగో సుగంధీ. నన్ను చెడ్డవాడనుకోనేవు. ఇంకో పది నిమిషాల కంటే నేను ఎక్కువ ఉండకూడదు సుమా! ఎవరైనా వస్తే బావుండదు. ఏదైనా పని ఉండి అయ్యరుగారు వస్తే ఎంత అప్రదిష్ఠ. చూడూ, ఒకటడుగుతాను. కోపగించుకోకు. అసహ్యించుకోకు. నా బాకీ తీర్చకూడదా. నేనిచ్చిన ముద్దులు పోనీ కొన్నైనా నాకిచ్చేయకూడదా?"

చంటి పిల్లాడు అల్లరి చేస్తే చల్లగా నవ్వే తల్లిలా మూతి బిగబట్టి నవ్వింది సుగంధి. తర్జనితో బెదరింపుగా ముక్కు మీద వేలేసుకుంది. ఆ తర్వాత కుడి చేతి తర్జని పెదవి మూలకు చేర్చి ఒక వైపు లాగి "చూశావా, చూశావా, రెండు పళ్ళు ఊడిపోయాయి. ఇంకా ఏముంది నాలో? ముసలమ్మనై పోయాను. చూడు చక్కిలం. నీవింకా చిన్నపిల్లాడివే ననుకుంటున్నావు. తల్లి కాగానే ఆడవాళ్ళు లోకాన్ని తల్లిలాగానే చూడాలనుకుంటారు. మారిపోతారు. అమ్మో, నా కాంతి, నా కణ్ణన్ ఏమైపోతారు? చూడు. నీ కొకటి చెపుతాను. ఈ లోకంలో తల్లిలాగా మగణ్ణి చూసుకొనే భార్యా, కూతురు లాగా పెళ్ళాన్ని చూసుకొనే భర్తా అపురూపమైన అదృష్టం. జన్మజన్మల పుణ్యాం. చక్కిలం అన్నానని నవ్వొస్తున్నదా! మరీ పసిపిల్లనుగా ఉన్నప్పుడు నిన్ను శేఖరం అనలేక చక్కిలం అనేదాన్నని మీ అక్కా, మా అమ్మా ఎప్పుడూ చెప్పుకుంటూ నవ్వేవాళ్ళు కదా. 'ఏమే, వాణ్ణి నమిలి తింటావుటే' అని పాటీ నవ్వేది. అప్పట్లో అలానే ఉండేదేమో! పాటీ పోయిందని టెలిగ్రాం రాగానే నా నవనాడులూ కుంగిపోయినాయి. కుమిలి కుమిలి ఏడ్చాను, నిన్ను వదిలిపెట్టి వెళుతున్నందుకు. అదీకాక నేను మాట తప్పినందుకు. అదలాగా అయిపోయింది. 'పాటీ' కర్మాంతరాలు కాగానే నా పెళ్ళి నిశ్చయించారు. మా పాటీనే ఆ సంబంధం కుదిర్చిందట. అక్కడ వాళ్ళందరి మధ్యా నేను ఒంటరిదాన్నైపోయాను. నాకు అయ్యరుగారిని చేసుకోవటం ఇష్టం లేదని మా అమ్మా నాన్నలకు చెప్పినా లాభం లేకపోయింది. మాలో పెళ్ళికి చాలా నగలు పెట్టాలి పుట్టింటివాళ్ళు. 'మేం నీకు మంచి వరుణ్ణి తేలేం. అదీకాక మమ్మల్ని నీ దగ్గరే ఉంచుకునేందుకు తెలీనివాళ్ళు ఇష్టపడరు. ఇది మనకు తెలిసిన సంబంధం. కుర్రవాడు చక్కనివాడు. బుద్ధిమంతుడు. నీవంటే చాలా ఇష్టపడుతున్నాడు' అని నా మెడలు వంచారు.

ఇక వేరే మార్గం లేకపోయింది. అదీకాక నీవు ఆ రోజే వెళ్ళి ఉద్యోగంలో చేరాలి కదా. నేను రాజుపేట వచ్చినా నువు ఉండవు. నా దగ్గరకు నువ్వెలాగూ రాలేవు. అదలా ఉంచు. మావారు పెళ్ళైన నాటినుంచీ నా మీదే పంచప్రాణాలూ పెట్టుకున్నారు. ఇదంతా నా అదృష్టమేనని ఆయనకు తిరుగులేని నమ్మకం. ఎంతగా వద్దని చెప్పినా వినకుండా ఆ హోటలు పేరు అలా పెట్టారు. నలుగురి నోళ్ళలో పడటం నాకిష్టంలేదన్నా వినలేదు. 'ఏం, అలా ఎందుకనుకోవాలి? అమ్మవారి పేరు అనుకోకూడదా! తంజావూరులో సుబ్బరామయ్యరు మంగళాంబికా విలాస్ పెట్టి లక్షాధికారి కాలేదా. మాయూరంలో శివగామి విలాస్ పెట్టి వైద్యనాథన్ బాగుపడలేదా. నిజంగా అమ్మవారే నిన్ను నాకిచ్చింది. అందుకని ఈ పేరే పెడతాను. నీవు నా చేయి పట్టుకోగానే నా జీవితం పచ్చబడింది' అంటూ ప్రతి విషయంలో నా సలహా అడుగుతారు అయ్యరుగారు. ఆయనంత మంచివారు మరొకరుండరు. ఇప్పుడాయనే వచ్చినా మనం ఇరుగు పొరుగున చిన్నప్పుడు కలిసి ఉన్నామని చెపితే ఎలాంటి కల్మషం లేకుండా నిన్ను ఆదరిస్తారు. అంతదాకా ఎందుకు? నువ్వే చూదువుగాని. రేపు ఆయన నిన్ను వెంటబెట్టుకుని రాకపోతే నా పేరు సుగంధి కాదు. ఇదుగో, మా అమ్మణ్ణి మీద ఒట్టేసి చెపుతున్నాను. నీకు మాత్రం మరెవరు ఉన్నారు? నేనే కదా నీకు దిక్కూ దివాణమూ. నా మాట విను. పెళ్ళి చేసుకో. ఇంకా ఎప్పుడు చేసుకుంటావు? ఒంటరితనం దారం లేని గాలిపడగ లాంటిది. అలా ఎందుకుంటావు? నువ్విప్పుడెక్కడికీ వెళ్ళవద్దు. నీ సంగతి అయ్యరుగారికి చెప్పానంటే ఆయనే చూసుకుంటారు."

శేఖరం కళ్ళు తడి అయినాయి. సుగంధి "అదేమిటి, అదేమిటి" అంటూ ఉంటే చేతులు జోడించాడు శేఖరం. ఒళ్ళో నిద్రపోతున్న పిల్లను భుజం మీదకు తీసుకుని సుగంధి లేచి నిలబడగా, గేటు దాటి వీధిలోకి వచ్చాడు శేఖరం. రైలుపట్టాల గేటుకు దిగువన మర్రిచెట్టు దగ్గరకు వచ్చేసరికి కొస్త ఆలస్యంగా ఆకాశంలోకి విహారానికి వచ్చిన పాడ్యమి చంద్రుడు కనపడినమేరా పట్టాల మీద వెండిపూత పూస్తున్నాడు. వెన్నెల - వెన్నెల - వెన్నెల. లోకాన్నంతా స్నపితం చేస్తున్నది. ■